НАЦЫЯНАЛЬНЫХ ІНТАРЭСАЎ

Паводле яго слоў, цяпер законам не вызначаны патрабаванні (квоты) для колькасці раённых Саветаў, якія дазваляюць ствараць, напрыклад, абласныя асацыяцыі мясцовых Саветаў дэпутатаў.

Адсюль лагічна ўзнікае пытанне і аб Нацыянальнай асацыяцыі мясцовых Саветаў. Яе стварэнне, згодна з законам, магчыма па сумесным рашэнні асацыяцый Саветаў і Мінскага гарадскога Савета. У Беларусі створаны і дзейнічаюць дзве абласныя асацыяцыі мясцовых Саветаў дэпутатаў — Гродзенская і Магілёўская.

— Ці дастаткова гэтых дзвюх асацыяцый і Мінскага гарадскога Савета для стварэння Нацыянальнай асацыяцыі? — запытаўся ў прысутных Вадзім Іпатаў.

На яго думку, такой колькасці недастаткова, паколькі такая «Нацыянальная» асацыяцыя будзе прадстаўляць інтарэсы толькі малой часткі органаў мясцовага самакіравання і не будзе ахоплівацъ тэрыторыю ўсёй краіны. Магчыма, каб такая асацыяцыя была прадстаўнічай, яна павінна ўключаць больш за палову ад агульнай колькасці Саветаў адпаведнага рэгіёна.

Яшчэ адно пытанне. Як быць, калі ў рэгіёне ствараецца некалькі асацыяцый мясцовых Саветаў дэпутатаў?

— Улічваючы свабоду мясцовых Саветаў у вырашэнні пытання стварэння асацыяцый, ці не ўзнікнуць якія-небудзь праблемы ў сувязі з гэтым (напрыклад, калі ў межах аднаго раёна сельскія Саветы вырашаць аб'яднацца не ў адну, а ў 2—3—4 асацыяцыі)? — працягвае спікер.

У сувязі з гэтым вельмі важна ведаць, як рэгулююцца гэтыя працэсы ў замежных краінах, каб вырашыць, ці трэба дзяржаве рэгуляваць гэтыя і аналагічныя ім пытанні ці цалкам аддаць іх мясцовым Саветам дэпутатаў.

Ці не атрымаем лабіраванне?

У **старшыні праўлення асветніцкага грамадскага аб'яднання «Фонд імя Льва Сапегі» Міраслава КОБАСЫ** таксама шмат пытанняў да таго, якой жа павінна быць сістэма мясцовага самакіравання ў Беларусі.

— З аднаго боку, нельга забараняць ствараць асацыяцыі мясцовых Саветаў. З іншага — празмерная колькасць асацыяцый вядзе да абцяжарвання ў выпрацоўцы адзінай пазіцыі, важнай пры дасягненні мэт. Але я адназначна лічу, што заканадаўства, якое датычыцца асацыяцый, развіваць трэба.

Адно з найбольш важных пытанняў — вызначэнне мэты асацыяцыі. Тут таксама ёсць некаторыя абмежаванні. Напрыклад, частка 1 артыкула 121 Грамадзянскага кодэкса і артыкул 7 закона «Аб мясцовым кіраванні і самакіраванні» замацоўваюць мэты, якія асацыяцыя можа паставіць. Але калі я хачу пазначыць мэтай само развіццё сістэмы мясцовага самакіравання, то ці не ўзнікнуць да гэтага пытанні? Кожны з нас пад развіццём мясцовага самакіравання можа разумець нешта сваё. І ў такім выпадку трэба дамаўляцца.

На думку Міраслава Кобасы, неабходна вызначыцца таксама з інтарэсамі, якія будуць аб'ядноўваць удзельнікаў будучай асацыяцыі.

— Дапусцім, мы стварылі асацыяцыю, якая дзейнічае ў межах вобласці. А ці можа яна цяпер выносіць пытанні рэспубліканскага характару? Яе прадстаўнікоў заканамерна адправяць у абласны выканкам. І калі мы кажам пра інстытуцыянальныя змены, то ў якасці аб'яднаўчага прынцыпу павінна быць нешта іншае. Напрыклад, гэта можа быць, згодна з еўрапейскім досведам, прыналежнасць да аднаго тэрытарыяльнага ўзроўню.

Таксама немалаважнае пытанне колькасці членаў асацыяцыі. Міраслаў Кабаса лічыць, што для такой невялікай краіны, як Беларусь, можна разгледзець варыянт стварэння адной асацыяцыі. Іншае пытанне, колькі яна будзе ўключаць прадстаўнікоў — гэта залежыць ад таго, колькі тысяч чалавек будзе прадстаўляць адзін дэлегат.

— Немалаважны складнік — дабравольнасць знаходжання. Калі кагосьці прымушаць уступаць у асацыяцыю, то ён у рэшце рэшт уступіць, але нічога не будзе рабіць. І тады асацыяцыя атрымаецца слабай. І куды гэта варта? Я ўпэўнены, што гэтая частка павінна быць дапрацавана. Таксама ёсць пытанне да прынцыпу адзінства. Зразумела, што самакіраванне як з'ява — гэта разнастайнасць поглядаў, думак. Тым, уласна кажучы, яно і каштоўнае. Але групавыя інтарэсы могуць уплываць на адзінства, лабіруючы свае зацікаўленасці. І ці не атрымаецца такая сітуацыя, што чыісьці інтарэсы выйдуць на першы план? Гэта, у сваю чаргу, прывядзе да пэўнай аднабаковасці падыходу.

Прырост у гандлі — 254 мільёны долараў

Уладзімір ДРАЖЫН узначальваў пасольства Беларусі ў Літве з 2006 да 2013 года. За гэты час быў назапашаны велізарны досвед стасункаў органаў мясцовага самакіравання на міждзяржаўным узроўні.

— Я заўжды разумеў, што ў краін Еўрасаюза, з якімі мяжуе Беларусь, можна пераняць многае для развіцця сістэмы самакіравання. Для гэтага трэба было пачынаць актыўную работу. І на працягу трох гадоў мы здолелі заключыць 68 дамоў аб супрацоўніцтве паміж раёнамі і гарадамі Беларусі і Літвы.

Пытанні, якія цікавілі органы самакіравання дзвюх краін, былі вызначаны адразу. Гэта эканоміка, інвестыцыі, сацыяльная сфера. І, вядома, досвед працы ў развіцці сістэмы мясцовай улады.

— Хачу прывесці яскравы прыклад. У Літве яшчэ з савецкіх часоў працуе беларуска-моўная гімназія імя Францыска Скарыны. У 2006 годзе, калі я быў прызначаны паслом, то наведаў гімназію ледзь не адразу і звярнуў увагу на нізкі ўзровень стану матэрыяльнай базы. Гімназія патрабавала капітальнага рамонту ва ўсіх сэнсах.

Я звярнуўся да мэраў Мінска і Вільнюса, якія разумелі важнасць гэтага пытання. І мы знайшлі ўзаемапрымальнае рашэнне. Мінгарвыканкам узяў на сябе вырашэнне пытанняў, звязаных з рамонтам памяшканняў, забеспячэннем гімназіі абсталяваннем, мэбляй, камп'ютарнымі класамі. А мэрыя літоўскай сталіцы абавязалася замяніць усе камунікацыі і правесці цеплавую рэабілітацыю будынка. На гэта спатрэбіўся 1 мільён еўра. Гэтая сума была падзелена прапарцыянальна паміж органамі самакіравання дзвюх сталіц. І за два гады гімназія, у якой займаюцца 220 вучняў, была выдатна адрамантавана.

Уладзімір Дражын таксама наладжваў стасункі з Асацыяцыяй самакіраванняў Літвы.

— З 2012 года мы дамовіліся аб правядзенні штогадовых форумаў рэгіянальнага супрацоўніцтва. І першы форум правялі ў Маладзечне, куды запрасілі ўсіх мэраў літоўскіх гарадоў, якія мелі дачыненне да супрацоўніцтва. Мы абмяркоўвалі развіццё эканомікі ў цэлым і інвестыцый у прыватнасці, сацыяльную палітыку. Пасля форумы праводзіліся па чарзе ў Літве і ў Беларусі. Мы прааналізавалі эканамічныя стасункі дзвюх краін пасля пачатку работы ў такім фармаце. І атрымалі прырост у гандлі паміж рэгіёнамі ў 26 %. А гэта 254 мільёны долараў. І зноў жа, вядучая роля ў гэтым належыць менавіта органам мясцовага самакіравання.

Дыялог — аснова работы

— Вы паставілі столькі пытанняў, што еўрапейскія эксперты адразу і не адкажуць на іх, — заўважыў Аляксандр Папкоў. — Мы дамовіліся, што створым рабочую групу, якая павінна напрацаваць пэўныя падыходы.

Ён адзначыў, што ў законе «Аб мясцовым самакіраванні», здаецца, усё ёсць: маўляў, бяры і працуй. Але вось што датычыцца інструментаў — тут ёсць над чым папрацаваць. Як падкрэсліў старшыня профільнай камісіі, неабходна іх знайсці: як вырашыць пытанні фінансавай устойлівасці, выпрацоўваць зносіны з органамі дзяржаўнага кіравання? Інакш кажучы, — вызначыць ролю мясцовых улад у вырашэнні актуальных праблем жыццезабеспячэння.

— Мы павінны на працягу гэтага і наступнага паўгоддзя сумесна з экспертамі з Еўропы вызначыцца і знайсці інструменты вырашэння гэтых пытанняў, — скіраваў увагу прысутных Аляксандр Папкоў. Калі глыбока паглыбляцца ў праблему, па крупіцах напрацоўваючы пэўны вопыт, тады прыходзіць разуменне, што дыялог — гэта аснова нашай работы.

— Выступаючы перад гэтай аўдыторыяй, старшыня Савета Рэспублікі Міхаіл Мясніковіч казаў, што мы гатовыя ісці настолькі далёка, наколькі гэта магчыма ў вырашэнні пытанняў, якія забяспечваюць жыццядзейнасць нашых тэрыторый, усіх праблем, якія павінны вырашаць органы ўлады на месцах, — рэзюмаваў ён.

Вольга АНУФРЫЕВА,
Валяр'ян ШКЛЕННІК,
фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

Кацярына КУХАРЧЫК, старшыня КТГС «Надзея» (г. Баранавічы):

— Камітэт тэрытарыяльнага грамадскага самакіравання «Надзея» з'явіўся ў 2003 годзе на тэрыторыі мікрараёна «Усходні», ён аб'ядноўвае 25 шматкватэрных дамоў, дзе жывуць каля пяці тысяч чалавек.

Орган тэрытарыяльнага грамадскага самакіравання абіраецца на чатыры гады. Актыўныя жыхары мікрараёна такім чынам аб'ядноўваюцца для вырашэння актуальных пытанняў. Механізм працы камітэта «Надзея» досыць просты: пазначаецца праблема, напрыклад жыхары прапаноўваюць устанавіць лаўкі ў дварах або зрабіць ямачны рамонт. КТГС выступае арганізатарам мерапрыемстваў, праводзіць сходы, дзе абмяркоўваецца, наколькі будзе карысная ініцыятыва для жыхароў, і вырашаюць, што трэба зрабіць, якія арганізацыі прыцягнуць, колькі спатрэбіцца на гэта сродкаў і які ўдзел будуць прымаць самі жыхары.

Для рэалізацыі ініцыятыў мы выкарыстоўвалі па магчымасці тры крыніцы фінансавання: асабістыя сродкі жыхароў, гранты ЕС і рэсурсы мясцовых органаў улады. Акумуляваць сродкі з розных крыніц дазваляе статус юрыдычнай асобы.

Добраўпарадкаванне тэрыторыі пачалі з устаноўкі ліхтароў, паколькі гэтая праблема была самай актуальнай. Добраўпарадкавалі двары, паставілі новыя лаўкі, пабудавалі дзіцячыя і спартыўныя пляцоўкі, альтанкі, адрамантавалі фасады дамоў і дахі. Рэалізавалі гэтую ініцыятыву дзякуючы тэхнічнай дапамозе Сусветнага банка, бюджэтным сродкам і ўзносам грамадзян, якія акумулявалі на рахунак камітэта «Надзея».

Арганізацыяй работ займаліся члены КГС, жыхары дамоў і работнікі ЖЭС № 5. Дарэчы, дзеці актыўна прымалі ўдзел у добраўпарадкаванні: фарбавалі арэлі, баскетбольныя шчыты, лаўкі, дапамагалі рамантаваць сталы і лаўкі, упрыгожвалі клумбы каля пад'ездаў. Для падтрымання парадку на тэрыторыі камітэта «Надзея» актывістамі рэгулярна ладзяцца суботнікі, якія праходзяць масава.

Там, дзе дзейнічаюць органы тэрытарыяльнага грамадскага самакіравання, можна бачыць, наколькі актыўна і канструктыўна праяўляюць сябе грамадзяне. Яны не толькі ставяць перад мясцовымі органамі ўлады пытанні, але і самі ўдзельнічаюць у іх вырашэнні.